

O‘ZBEKISTONDA MICE TURIZMNI ISTIQBOLLARI**Melibayeva Gulxon Nazrullaevna**

Qo‘qon Universiteti Xalqaro turizm va iqtisodiyot kafedrası o‘qituvchisi

Baxtiyorjonova Muxlisa

Qo‘qon Universiteti talabasi

Annotatsiya: Maqolada O‘zbekiston Respublikasida biznes turizm bozorini marketing masalalari muhokama qilinadi. O‘zbekiston Respublikasida MICE turizmi konsepsiyasi, turlari, xususiyatlari va rivojlanish istiqbollari davlat rahbarining farmon va qarorlari asosida tavsiflanadi. Ishbilarmonlik turizmi sohasida xalqaro hamkorlikning ahamiyati belgilab berildi, MICE turizmining xorijiy tajribasini mamlakatimizda qo‘llash yo‘llari o‘rganildi. Hududiy marketingning mintaqaviy rivojlanish strategiyasini amalga oshirish vositasi sifatidagi roli ochib berilgan.

Kalit so‘zlar: MICE (Biznes) turizm, Rag‘batlantiruvchi turizm, kongres turizm, Stajirovka, Biznes turizm.

O‘zbekistonda MICE turizmi, yani “Meeting, Incentive, Conference, and Exhibition” (Munozara, Rag‘batlantirishlar (imtiyozlar), Konferensiyalar va Namoyishlar) turi mamlakatning turizm sohasida rivojlantirilayotgan eng muhim yo‘nalishlardan biridir. Bu turizm turi, xalqaro tashkilotlar, kompaniyalar va shaxslar uchun muhim tadbirlarni o‘tkazish, konferensiyalar, namoyishlar va inqirozlar uchun ideal sharoitlar yaratishni maqsad qiladi.

O‘zbekistonda MICE turizmini rivojlantirishda geografik joylashuv, madaniy meros, sifatli xizmatlar va infrastruktura katta ahamiyatga ega. Mamlakatning geografik joylashuvi dunyo bo‘ylab yetarli yo‘laklar bilan bog‘liq bo‘lib, xalqaro tashkilotlar va kompaniyalar uchun qulay yo‘l yo‘laklarni taqdim etadi. O‘zbekistonning madaniy merosi, tarixiy obidalar va tabiiy go‘zalliklari ham MICE turizmni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega.

MICE turizmi O‘zbekistonning turizm sohasini diversifikatsiyalashga yordam beradi va mamlakatning turizm potentsialini yanada rivojlantiradi. Shuningdek, MICE turizmi O‘zbekistonning iqtisodiy va siyosiy ko‘rinishlarini yanada kuchaytiradi va mamlakatni dunyo bo‘ylab taninadigan markazga aylantiradi.

Bular asosida O‘zbekistonda MICE turizmini rivojlantirish uchun davlat tashkilotlari, tadbirkorlar va sohani rivojlantirishda qatnashuvchilar o‘rtasidagi hamkorlik keng imkoniyatlarni ochadi. MICE turizmi O‘zbekistonning turizm sohasini yangi bosqichga olib keladi va mamlakatning xalqaro miqyosdagi aksport potentsialini yanada kuchaytiradi.

O‘zbekistonda MICE turizmining hozirgi holati: Bugungi kunda O‘zbekistonda konferensiyalar, ko‘rgazmalar, seminarlar va boshqa MICE tadbirlarini o‘tkazish uchun infratuzilma faol rivojlanmoqda. Toshkent, Samarqand, Buxoro va mamlakatimizning boshqa viloyatlarida yirik biznes guruhlarini qabul qilish uchun jihozlangan zamonaviy kongress-markazlar, konferentsiya zallari, mehmonxonalar faoliyat ko‘rsatmoqda.

Biroq, asosiy infratuzilma mavjudligiga qaramay, O‘zbekiston hali ham MICE turizmini jahon miqyosida yo‘lga qo‘yish uchun katta sa‘y-harakatlarni amalga oshirishi kerak. Tadbir

tashkilotchilari duch keladigan asosiy muammolarga cheklangan transport imkoniyatlari, etarli ma'lumot bilan ta'minlanmaganligi va tadbirlardan keyin dam olish va o'yin-kulgi uchun cheklangan imkoniyatlar kiradi.

MICE turizmi 115 dan ortiq mamlakatlar tomidan ishlab chiqilgan, uning eng foydali tomonlaridan biri daromad olish va ish bilan band qilish orqali mamlakat iqtisodiyotini o'sishiga qaratilgan turizm turi hisoblanadi. Jahon sayyohlik va turizm kengashi kelgusi o'n yil ichida biznes turizmining yillik aylanmasi 3,7 foizga o'sishini va 2016 yildagi 1,15 milliard dollardan 2027 yilda 1,7 milliard dollargacha o'sishini taxmin qilmoqda. Ushbu maqolani o'rganish ob'ekti dunyodagi va O'zbekistondagi MICE kabi turizm bo'limi doirasidagi tadbirkorlik faoliyati hisoblanadi. Maqsad tadqiqot muammosi xalqaro turizmning o'ziga xos sohasi sifatida MICE turizmining rivojlanishini tahlil qilishning past darajasi bilan bog'liq. O'zbekiston hali ham " boshlang'ich sayyohlik maskani" bo'lib, u jahon MICE turizm bozorida deyarli mavjud emas. MICE imkoniyatlari va uning O'zbekistondagi rivojlanishidagi to'siqlarga oid tadqiqotlar kam, shuning uchun biz tomonidan olib borilayotgan tadqiqotlar O'zbekistonning ushbu turizm sohasidagi istiqbollarini tahlil qilingan. Tadqiqotni o'tkazish uchun muallif jahon sayyohlik va turizm Kengashi iqtisodiy ma'lumotlaridan foydalanganholda o'z takliflarini kiritgan.[1]

Middlton va Klark ta'rifi ko'ra "biznes turizmi bu -ish bilan bog'liq holda tartibsiz sayohatdir" va Svarbruk va Xornerga fikrlariga ko'ra " biznes turizmi -ish bilan bog'liq holda sayohat qilishdir".[2][3] Dam olish maqsadida dunyo bo'ylab ko'plab insonlar hordiq chiqarish uchun kezishadi ularni asosini oilalilar, juftliklar, bolali oilalar, yolg'iz kishilar yoki do'stlar bilan sayohat qiluvchi kishalardir. Lekin MICE turizmida esa ular yuzlab hatto minglab kishilarni o'z ichiga oladi. GBTA ma'lumotlariga ko'ra har yili 480 milliondan ortiq korporativ sayohatlar amalga oshiriladi. Tajribali yoshi kattaroq tashkilotchilar yiliga 12 ta, yoshroq tashkilotchilar 14 ta sayohatni amalga oshiradilar, bu esa o'z navbatida MICE turizmini rivojlanganligidan dalolatdir.[4] BJTT ma'lumotlariga ko'ra 2006 yilda 4,4 mln biznes vakillari safarda 5100\$ sarflashgan , shaxsiy maqsadlarda sayohat qilgan 17,8 mln kishi esa 3800\$ mln sarflashgan[5].

O'zbekistonda MICE turizmini muvaffaqiyatli rivojlantirish uchun quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur.

Kongress markazlari va ko'rgazma majmualarini ta'mirlash va qurish. MICE turizm infratuzilmasining asosiy komponenti zamonaviy va funktsional kongress markazlari va ko'rgazma maydonchalarining mavjudligi hisoblanadi. Ushbu sohani muvaffaqiyatli rivojlantirish uchun xalqaro standartlar va xalqaro tadbir tashkilotchilari talablariga javob beradigan mavjud quvvatlarni yangilash, yangilarini qurish zarur.

➤ Biznes mehmonxonalar infratuzilmasini rivojlantirish.

Tadbir ishtirokchilari uchun qulay turar joy va qulayliklar muvaffaqiyatli MICE turizmining bir xil darajada muhim jihati hisoblanadi. Buni ta'minlash uchun biznes uchrashuvlari, konferentsiya va ko'rgazmalar o'tkazish uchun barcha zarur narsalar bilan jihozlangan biznes mehmonxonalar tarmog'ini rivojlantirish zarur.

MICE turizmi kontekstida reklama va marketing. MICE turizmi turizm sanoatining muhim tarkibiy qismi bo'lib, marketing va reklamaga o'ziga xos yondashuvni talab qiladi.

➤ Xalqaro ko'rgazma va konferensiyalarda ishtirok etish

MICE turizmini targ‘ib qilishning asosiy vositalaridan biri bu xalqaro ko‘rgazmalar va konferensiyalarda ishtirok etishdir. O‘zbekiston o‘z imkoniyatlari va salohiyatini jahon miqyosida biznes tadbirlari o‘tkaziladigan joy sifatida faol ravishda namoyish qilishi kerak.

- Maqsadli reklama kampaniyalari

O‘zbekistonga MICE tadbirlari o‘tkaziladigan joy sifatida e‘tiborni muvaffaqiyatli jalb qilish uchun maqsadli reklama kampaniyalarini o‘tkazish zarur. Bu maqsadli auditoriyaga qaratilgan onlayn reklama va an’anaviy reklama tadbirlarini o‘z ichiga oladi.

- Xalqaro agentliklar va tadbir tashkilotchilari bilan hamkorlik

Xalqaro agentliklar va tadbir tashkilotchilari bilan hamkorlik xalqaro tadbirlarni jalb etish va ularni saqlab qolishda muhim rol o‘ynaydi. Hamkorlik aloqalarini o‘rnatish va tashkilotchilarga imtiyozlar berish tadbirlarni o‘tkazish uchun O‘zbekistonni tanlashda asosiy omil bo‘lishi mumkin.

MICE turizmi kontekstida kadrlarni tayyorlash va rivojlantirish: O‘zbekistonda MICE turizmini muvaffaqiyatli rivojlantirishning asosiy qadamlaridan biri tadbirlarni tashkil etish va o‘tkazish sohasida malakali mutaxassislarni tayyorlash hisoblanadi. Bu tadbirlar koordinatorlari, konferentsiya menejerlari, ko‘rgazma menejerlari va boshqa mutaxassislar uchun maxsus kurslar va o‘quv dasturlarini taqdim etishni o‘z ichiga oladi.

- Xizmat ko‘rsatish va mehmondo‘stlik sohasida kadrlar tayyorlash.

Bundan tashqari, muvaffaqiyatli MICE turizmining muhim jihati xizmat ko‘rsatish va mehmondo‘stlik sifati hisoblanadi. Mehmonxonalar, restoranlar, transport kompaniyalari va boshqa sohalar xodimlari yuqori darajadagi xizmat ko‘rsatish va korporativ mijozlarning o‘ziga xos ehtiyojlarini hisobga olish uchun o‘qitilishi kerak.

Kasbiy takomillashtirish va malaka oshirish: MICE turizmi sohasida xizmat ko‘rsatishning yuqori darajasini ta‘minlashda xodimlarning malakasini muntazam oshirib borish va malakasini oshirish ham muhim ahamiyat kasb etadi. Bu kasbiy konferentsiyalar, seminarlar, treninglar va mahorat darslarida ishtirok etishni o‘z ichiga oladi.

- MICE turizmi kontekstida turistik mahsulotni ishlab chiqish.

MICE turizmi turizm industriyasining o‘ziga xos tarmog‘i bo‘lib, bu yerda turistik mahsulot sifati va xilma-xilligiga alohida e‘tibor beriladi.

- Madaniy va ko‘ngilochar imkoniyatlarni kengaytirish.

Muvaffaqiyatli MICE turizmining asosiy jihatlaridan biri tadbir ishtirokchilari uchun turli madaniy va ko‘ngilochar imkoniyatlarni yaratishdir. Bunga tarixiy joylarga ekskursiyalar tashkil etish, madaniy dasturlar o‘tkazish, milliy hunarmandchilik bo‘yicha mahorat darslari va boshqa qiziqarli tadbirlar kiradi.

Ishbilarmonlik turizmini rivojlantirish:

O‘zbekistonda an’anaviy ko‘ngilochar tadbirlar bilan bir qatorda ishbilarmonlik turizmini ham rivojlantirish kerak. Shu jumladan, mahalliy biznes vakillari bilan uchrashuvlar tashkil etish, iqtisodiyot, sarmoya va biznesni rivojlantirish bo‘yicha biznes-forum va konferensiyalar o‘tkazish.

- Xizmat ko‘rsatish va mehmondo‘stlik sifatini oshirish.

Turizm mahsulotini rivojlantirishning muhim jihati xizmat ko‘rsatish va mehmondo‘stlik sifatini oshirishdir. Mehmondo‘stlik xodimlarining kasbiy tayyorgarligi va tadbir ishtirokchilari

uchun qulay yashash sharoitlarini yaratish xalqaro tadbirlarni jalb etish va ularni saqlab qolishda muhim o‘rin tutadi.

Turli madaniy-ko‘ngilochar tadbirlarni tashkil etish, ishbilarmonlik turizmini rivojlantirish va xizmat ko‘rsatish sifatini oshirish orqali mamlakat xalqaro tadbirlarni yanada ko‘proq jalb qilish, iqtisodiy o‘rishni rag‘batlantirish va jahon turizm maydonidagi mavqeyini mustahkamlash imkonini beradi.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, O‘zbekistonda MICE turizmini rivojlantirish uchun barcha zarur resurslar va imkoniyatlar mavjud. Mamlakat boy madaniy meros, noyob tarixiy obidalar, zamonaviy kongress markazlari va yuqori darajadagi xizmat ko‘rsatish mehmonxonalariga ega. Mehmondo‘st odamlar, turli madaniy tadbirlar va konferentsiyalar, seminarlar va ko‘rgazmalar o‘tkazish imkoniyati O‘zbekistonni MICE turizmi uchun jozibador manzilga aylantiradi.

Bu sohani yanada muvaffaqiyatli rivojlantirish uchun davlat, ishbilarmon doiralar va sayyohlik kompaniyalarining faol hamkorligi zarur. O‘zbekistonni xalqaro tadbirlarni o‘tkazish uchun jozibador manzil sifatida targ‘ib qilish, yuqori darajadagi xizmat ko‘rsatish va ishbilarmonlik sayohatlari uchun sifatli infratuzilmani ta‘minlash muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ergashev, S.J. (2023). Dunyoda va o‘zbekistonda mice turizmining rivojlanishi tahlili. Ta‘lim faoliyatida innovatsion rivojlanish, 2 (5), 453–457.
2. Middleton V, Clarke J 2001 Marketing in Travel and Tourism, Third Edition, Elsevier Butterworth Heinemann, Great Britain
3. Swarbrooke J, Horner S 2001 Business travel and tourism Butterworth-Heinemann, Oxford
4. Stats About the Current State of Corporate Travel E-source: <http://www.dcsplus.net/blog/5-statsabout-the-current-state-of-corporate-travel> (viewed on 05.03.20)
5. Rybakov F 2010 Reliable partnership in business execution Tourism: practice, problems, perspectives 10
6. Шохрузбек Равшан Ўғли Рузиев, Ҳамиджон Якубович Расулов, & Аббосхон Алиевич Юсупов (2022). ОЦЕНКА ТУРИСТИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА ТУРИЗМА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН. Academic research in educational sciences, 3 (2), 617-629
7. Nazrullaevna, M. G. (2021). O‘ZBEKISTON SHAROITIDA KICHIK BIZNESNI INVESTISIYALASHNING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 1(5), 640-645.
8. Omonjon, U. (2023). MICE TURIZMI ORQALI O‘ZBEKISTONNING TURISTIK SALOHİYATINI TARG‘IB ETISH OMILLARI. QO‘QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 251-252
9. Yusupov, A. A. (2023). KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATIDA INSON RESURSLARIDAN FOYDALANISHNING METODOLOGIK ASOSLARI. QO‘QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 7, 46-48.